

Miljöutskottet

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om ändring av lagen om allmänt bostadsbidrag

INLEDNING

Remiss

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om ändring av lagen om allmänt bostadsbidrag (RP 161/2017 rd): Ärendet har remitterats till miljöutskottet för betänkande och till grundlagsutskottet för utlåtande.

Utlåtande

Utlåtande har lämnats av

- grundlagsutskottet GrUU 51/2017 rd

Sakkunniga

Utskottet har hört

- konsultativ tjänsteman Sanna Pekkarinen, social- och hälsovårdsministeriet
- konsultativ tjänsteman Virpi Hiltunen, undervisnings- och kulturministeriet
- regeringssekreterare Anna Saarinen, miljöministeriet
- jurist Mikko Horko, Folkpensionsanstalten
- forskarprofessor Pasi Moisio, Institutet för hälsa och välfärd (THL)
- sakkunnig i bostadsfrågor Laura Hassi, Finlands Kommunförbund
- verksamhetsledare Jouni Parkkonen, Främjarna av hyresboende till rimligt pris - KOVA rf
- direktör Aija Tasa, RAKLI ry
- organisations- och utbildningschef Pia Lohikoski, Vuokralaiset VKL ry
- specialsakkunnig Anna Järvinen, SOSTE Finlands social och hälsa rf
- expert Samuli Maxenius, Finlands Yrkesstuderandes Centralförbund - SAKKI rf
- ordförande Pietu Heiskanen, Finlands Gymnasistförbund rf
- ombudsman Lauri Lehtoruusu, Finlands studieboendestäder rf
- socialpolitisk sakkunnig Eero Löytömäki, Finlands studerandekårers förbund - SAMOK rf
- socialpolitisk sekreterare Silja Silvasti, Finlands studentkårers förbund FSF rf.

Skriftligt yttrande har lämnats av

- Suomen Vuokranantajat ry.

Betänkande MiUB 15/2017 rd

PROPOSITIONEN

Regeringen föreslår att lagen om allmänt bostadsbidrag ändras. Det föreslås att det inom det allmänna bostadsbidraget införs en särskild maximal boendeutgift som tillämpas på boendeutgifterna för en del av en bostad och bostäder som är mindre än 20 kvadratmeter. Dessutom binds de maximala boendeutgifterna till levnadskostnadsindex i stället för till hyresindex. De maximala boendeutgifterna höjs vid ingången av 2019 i enlighet med förändringen i levnadskostnadsindex, så under 2018 ska fortfarande de maximala boendeutgifterna för 2017 tillämpas. Dessutom föreslås preciserande bestämmelser om justeringen av bostadsbidraget vid förändringar i inkomsterna.

Propositionen hänför sig till budgetpropositionen för 2018 och avses bli behandlad i samband med den.

Lagen avses träda i kraft den 1 januari 2018.

UTSKOTTETS ÖVERVÄGANDEN

Sammantaget sett anser miljöutskottet att propositionen behövs och fyller sitt syfte. Utskottet tillstyrker lagförslaget, men med följande synpunkter och ändringsförslag.

Allmänt

I propositionen föreslås det att de maximala boendeutgifterna inom det allmänna bostadsbidraget binds till levnadskostnadsindex i stället för till hyresindex. De maximala boendeutgifterna höjs första gången vid ingången av 2019 i enlighet med förändringen i levnadskostnadsindex, så under 2018 ska fortfarande de maximala boendeutgifterna för 2017 tillämpas. I justeringen av bostadsbidraget vid prövningen av de förändrade inkomsterna föreslås det dessutom att förvärvsinkomstavdraget ska beaktas så att endast den del av inkomsterna som beaktas också vid beräkningen av bostadsbidragsbeloppet beaktas vid prövningen av de förändrade inkomsterna.

Förslaget baserar sig på beslut av statsminister Juha Sipiläs regering vars syfte är att bryta en spiral där höjningar i hyresnivån och höjningar i bidragsnivån stegrar varandra, vilket försämrar incitamenten för att arbeta. Utgifterna för det allmänna bostadsbidraget har sedan 2015 ökat kraftigt efter totalreformen av bostadsbidraget. Från 2014 till 2016 har utgifterna för det allmänna bostadsbidraget ökat från 741 miljoner euro till 1 081 miljoner euro.

Utskottet konstaterar att ökningen av utgifterna för bostadsbidraget särskilt har påverkats av att långtidsarbetslösheten har ökat, hyrorna stigit och förbättringar har genomförts vid 2015 års totalreform av bostadsbidraget. Enligt Statistikcentralens hyresindex har hyresnivån höjts med cirka 2—3 procent om året trots att den allmänna prisutvecklingen enligt konsumentprisindexet samtidigt har varit måttfull. Bostadsbidrag beviljas på basis av helhetshyror som efter reformen bestäms utifrån hushållets storlek och bostadens läge, samt på basis av självriskandelar som bestäms linjärt utifrån bruttoinkomsterna. De godtagbara maximala boendeutgifterna och bostads-

Betänkande MiUB 15/2017 rd

bidragstagarnas självrisk för boendeutgifterna kan hålla tillbaka ökningen av utgifterna för bostadsbidraget.

Frysningen av de maximala boendeutgifterna 2018 samt bindningen av de maximala boendeutgifterna till levnadskostnadsindex minskar utgifterna för bostadsbidraget med cirka 24 miljoner euro 2018 och i fortsättningen med 40 miljoner euro per år, på basis av antagandet att hyrorna höjs med 3 procent på årsnivå. Utgifterna för utkomststöd ökar analogt med cirka 10 miljoner euro 2018 och i fortsättningen med 16 miljoner euro per år, varav hälften utgörs av statens finansieringsandel. Den totala besparingen i de offentliga finanserna uppgår därmed till 14 miljoner euro 2018 och i fortsättningen till 24 miljoner euro per år. Att frysa de maximala boendeutgifterna 2018 och binda dem till levnadskostnadsindex ökar antalet hushåll vars boendekostnader överstiger de maximala boendeutgifterna och höjer således också bostadsbidragstagarnas självrisk för boendeutgifterna. Andelen hushåll som överskrider de maximala boendeutgifterna beräknas öka från 72 till 76 procent, och den genomsnittliga överskridningen beräknas öka från 148 till 160 euro.

Utskottet konstaterar att frysningen av de maximala boendeutgifterna och bindandet av dem till levnadskostnadsindex ökar utgifterna för utkomststödet och behovet av utkomststöd. Sparbete-ningen för allmänt bostadsbidrag innebär utmaningar eftersom de drabbar de befolkningsgrupper som har de lägsta inkomsterna och ökar på så sätt också behovet av utkomststöd. En försämring av nivån på bostadsbidraget försvårar också försörjningen för sådana personer som trots en förbättring av incitamenten för att arbeta inte kan sysselsättas. Syftet med utkomststödet som förmån i sista hand är inte att fungera som ett fortgående komplement till primära förmåner eller att ersätta dem, utan det är menat att vara ett i huvudsak kortvarigt stöd som hjälper till med att överkomma eller förebygga uppkomsten av tillfälliga svårigheter. I propositionen konstateras att en sänkning av bostadsbidraget innebär att tyngdpunkten i stödet för boendet allt mer flyttas över från bostadsbidraget till utkomststödet och ökar antalet nya mottagare av utkomststöd. Likaså konstateras att av de besparingar som görs i bostadsbidraget blir uppskattningsvis 40 procent utgifter för utkomststödet. Utskottet konstaterar att de långsiktiga effekterna av den föreslagna ändringen delvis beror på hur hyresnivån utvecklas i förhållande till levnadskostnadsindexet.

Också grundlagsutskottet har i sitt utlåtande (GrUU 51/2017 rd) ansett att det är oroväckande att följden av den föreslagna lagstiftningen sannolikt är att en del av förmänstagarna kommer att bli beroende av utkomststöd, som är avsett att vara en sista utväg. På grund av att frågan har konstitutionell betydelse, särskilt med hänsyn till 19 § i grundlagen, framhåller grundlagsutskottet i sitt utlåtande vikten av att det görs en samlad granskning av bostadsbidragssystemet och av en ändamålsenlig lagberedning som grundar sig på den information granskningen ger.

Utskottet vill betona att de höga boendekostnaderna i huvudstadsregionen och de växande stadsregionerna är en del av incitamentsproblemet, och att skära i stöden för boende bör inte vara det primära sättet att ingripa i höga boendekostnader. Ett hållbart sätt vore att öka produktionen av bostäder till skäligt pris. Staten har en viktig roll i att främja målen för bostadspolitiken, och stödssystemet för boende är i sin helhet den viktigaste metoden härvidlag. Utskottet instämmer med propositionen i att det är viktigt för att garantera en skälig boendenivå för låginkomsttagare att stödssystemet för boende analyseras på ett övergripande sätt, så att frågan utreds både med avseende på bostadspolitiken och den sociala trygghetens funktion i nuläget, där omställningar i den

Betänkande MiUB 15/2017 rd

ekonomiska miljön har lett till snabba förändringar i efterfrågan på stöd för boendet och i kostnaderna. Statsrådet har tillsatt ett projekt för att bereda en totalreform som hänför sig till grundskydd och aktivitet. Inom ramen för projektet utreds också vilka kostnads-, sysselsättnings- och inkomstfördelnings- samt övriga konsekvenser som följer om stödjandet av boende frikopplas från utkomststödet och sköts enbart via de olika stöden för boende.

Utskottet ser med tillfredsställelse att riksdagens revisionsutskott har låtit utarbeta en undersökning om objekt för utveckling i bostadspolitiken (Revisionsutskottets publikation 1/2017), och temat behandlas också i ett brett perspektiv i riksdagen. Utskottet konstaterar också att riksdagen i ett uttalande som godkänts på förslag av miljöutskottet förutsätter att regeringen inleder åtgärder för en övergripande utveckling av modellen med fyrtioårigt räntestöd, så att villkoren för modellen blir sporrande och att miljöministeriet före utgången av 2018 lämnar utskottet en utredning om hur räntestödsmodellerna fungerar (RSv 81/2016 rd — MiUB 9/2016 rd). Utskottet har också vid godkännandet av bostadsbidragsreformen förutsatt att social- och hälsovårdsministeriet vidtar åtgärder för att bedöma de personers status i bostadsbidragssystemet som bor i gemensam bostad samt utreder om begreppet hushåll behöver revideras (RSv 237/2016 rd — MiUB 19/2016 rd).

Förslag som gäller maximala boendeutgifter för delad bostad och bostäder mindre än 20 kvadratmeter

I propositionen föreslås att lagen om allmänt bostadsbidrag ska ändras så att det införs en särskild maximal boendeutgift som tillämpas på boendeutgifterna för en del av en bostad och bostäder som är mindre än 20 kvadratmeter. Men regeringen beslutade den 28 november 2017 till dessa delar återta ändringsförslaget, särskilt på grund av den sammantagna verkningarna som drabbar studerande. Miljöutskottet ställer sig ytterst positivt till att avstå från ändringen med hänvisning till såväl det som anförs i propositionsmotiven, grundlagsutskottets utlåtande och de yttranden som lämnats vid utfrågningen av sakkunniga.

De studerande började omfattas av det allmänna bostadsbidraget först den 1 augusti 2017. I oktober omfattades 24 895 studerandehushåll som bor i en del av en bostad eller i en bostad som är mindre än 20 kvadratmeter av bostadsbidraget. Hos 48 procent av dem överstiger boendekostnaderna den maximala boendeutgiften för en del av en bostad enligt propositionen. Den maximala boendeutgiften för en del av en bostad kunde inte beaktas när de sammantagna konsekvenserna av överföringen av bostadsbidraget för studerande bedömdes, och allmänt taget försvårade de strukturella ändringarna i det allmänna bostadsbidraget precis när de studerande övergått till allmänt bostadsbidrag också konsekvensbedömningen av överföringen av bostadsbidraget för studerande. Enligt en färsk bedömning skulle den maximala boendeutgiften för en del av en bostad påverka en liten del av dem som får allmänt bostadsbidrag, vilket innebär att dess spareffekter är små relaterade till de besparingar som kan nås med att frysa de maximala boendeutgifterna och binda dem till levnadskostnadsindexet. Med beaktande av ökningen av utgifterna för utkomststödet till följd av utgifterna för den maximala boendeutgiften för en del av en bostad (2018 uppskattningsvis 1,6 miljoner euro och på årsnivå 2,7 miljoner euro) minskar slopandet av den maximala boendeutgiften för en del av en bostad de sammantagna besparingarna inom de offentliga finanserna 2018 med uppskattningsvis 2,4 miljoner euro och på årsnivå med 4 miljoner euro.

Betänkande MiUB 15/2017 rd

Med hänvisning till det ovan anförda föreslår utskottet att ändringsförslagen i lagförslagets 10 § stryks. När de studerande så pass nyligen har överförts till allmänt bostadsbidrag finns det inte tillräckligt med fakta för en relevant utvärdering av dess ändamålsenliga genomförande, och helhetseffekten jämte indirekta verkningar ser särskilt i fråga om de studerande ut att vara skadlig och oändamålsenlig i relation till de fördelar som nås.

Slutligen konstaterar utskottet på en allmän nivå att eftersom den största efterfrågan för närvarande gäller små bostäder, bör stödsystemet inte ha egenskaper som ytterligare stärker efterfrågan. Efterfrågan på små bostäder på den fria marknaden bland studerande kan reduceras exempelvis genom att producera fler studentbostäder. Också vid omställningar i strukturerna för stödsystemet bör fokus särskilt ligga på tydliga anvisningar om hur man kan bo i en så kallad kompisbostad utan att förlora bostadsbidraget, och man bör överväga möjligheterna att tydligt motivera exempelvis studerande till kompisbostadslösningar. I framtiden finns det också behov för innovativa lösningar exempelvis i fråga om gemensamt boende för äldre med behov av tillgång till tjänster av varierande slag.

DETALJMOTIVERING

10 §. Maximala boendeutgifter. Utskottet hänvisar till sina överväganden ovan och stryker de ändringar som föreslås i 10 § i lagen om allmänt bostadsbidrag.

FÖRSLAG TILL BESLUT

Miljöutskottets förslag till beslut:

Riksdagen godkänner lagförslaget i proposition RP 161/2017 rd med ändringar. (Utskottets ändringsförslag)

Utskottets ändringsförslag

Lag

om ändring av lagen om allmänt bostadsbidrag

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om allmänt bostadsbidrag (938/2014) ~~10 och~~ 27 §, 29 § 5 punkten och 51 §, sådana de lyder, ~~10 och~~ 27 § samt 29 § 5 punkten i lag 1533/2016 och 51 § delvis ändrad i lag 1533/2016, som följer:

Betänkande MiUB 15/2017 rd

~~10 §~~

Maximala boendeutgifter

~~Av de boendeutgifter för ett hushåll som är godtagbara enligt 9 § beaktas högst följande belopp per månad:~~

Hushållets storlek, personer	Kommungrupp I	Kommungrupp II	Kommungrupp III	Kommungrupp IV
1	508	492	390	344
2	735	706	570	501
3	937	890	723	641
4	1 095	1 038	856	764

~~Om ett hushåll består av fler än fyra personer, höjs de maximala boendeutgifterna enligt 1 mom. med 137 euro i kommungrupp I, 130 euro i kommungrupp II, 117 euro i kommungrupp III och 112 euro i kommungrupp IV för varje medlem av hushållet som överstiger fyra personer.~~

~~Om ett hushåll som bor på hyra ensamt förfogar över endast en del av en bostad eller om bostaden är mindre än 20 kvadratmeter beaktas av de boendeutgifter för ett hushåll som är godtagbara enligt 9 § högst följande belopp per månad:~~

Hushållets storlek, personer	Kommungrupp I	Kommungrupp II	Kommungrupp III	Kommungrupp IV
1	406	394	312	275
2	588	565	456	401
3	750	712	578	513
4	876	830	685	611

~~Om ett hushåll består av fler än fyra personer, höjs de maximala boendeutgifterna enligt 3 mom. med 110 euro i kommungrupp I, 104 euro i kommungrupp II, 94 euro i kommungrupp III och 90 euro i kommungrupp IV för varje medlem av hushållet som överstiger fyra personer.~~

~~Kommunerna delas in i kommungrupper enligt följande:~~

- ~~1) till kommungrupp I hör Helsingfors,~~
- ~~2) till kommungrupp II hör Esbo, Grankulla och Vanda,~~
- ~~3) till kommungrupp III hör Björneborg, Borgå, Hyvinge, Joensuu, Jyväskylä, Kajana, Ker-
vo, Kouvola, Kuopio, Kyrkslätt, Lahtis, Lojo, Nokia, Nurmijärvi, Reso, Riihimäki, Rovaniemi,
Seinäjoki, Sibbo, Sjundeå, S:t Michel, Tammerfors, Tavastehus, Träskända, Tusby, Uleåborg,
Vasa, Vichtis, Villmanstrand och Åbo,~~
- ~~4) till kommungrupp IV hör alla andra kommuner än de som nämns i 1–3 punkten.~~

Betänkande MiUB 15/2017 rd

27 §

Förutsättningar för justering av bostadsbidrag

Bostadsbidragets belopp justeras när ett år förflutit sedan bostadsbidraget började löpa eller sedan senaste justering.

Bostadsbidraget ska justeras också, om

1) hushållets fortlöpande månadsinkomster har stigit med minst 400 euro eller sjunkit med minst 200 euro,

2) de boendeutgifter som betalas av hushållet och som avses i 9 § förändras med minst 50 euro i månaden,

3) hushållet byter bostad eller om besittningsformen i fråga om bostaden ändras, eller

4) antalet personer som hör till hushållet eller hushållets sammansättning varaktigt förändras, hushållet tar en underhyresgäst eller upphör att ha en underhyresgäst.

Vid bedömningen av förändringen i hushållets månadsinkomster görs ett förvärvsinkomstavgdrag enligt 13 § från hushållets sammanlagda löneinkomster och från inkomsterna enligt 12 § 4 mom. 1 punkten.

Om bostadsbidraget skulle sjunka justeras beloppet av bostadsbidraget likväl inte i de fall som avses i 2 mom. 2 punkten på grundval av höjda boendeutgifter, om de fortlöpande månadsinkomsterna inte har stigit på det sätt som avses i 2 mom. 1 punkten.

Bostadsbidraget kan justeras utan ansökan, om Folkpensionsanstalten har tillgång till alla grunder för justeringen.

29 §

Indragning av bostadsbidrag

Bostadsbidraget dras in

5) vid ingången av den månad under vilken en justering som avses i 27 § träder i kraft, om hushållet inte på uppmaning av Folkpensionsanstalten inom skälig tid lämnar de uppgifter som behövs för justering av bostadsbidraget,

51 §

Indexbindning

De belopp som anges i denna lag binds vid förändringar i prisnivå så som bestäms i lagen om folkpensionsindex (456/2001). Detta gäller dock inte beloppet av förvärvsinkomstavgdraget enligt 13 §, den minsta bassjälvriskandelen enligt 16 §, det minsta bidrag som ska betalas enligt 24 §, beloppet av de förändringar i inkomsterna och boendeutgifterna som gäller bidragstagarens anmälningsskyldighet eller justeringen av bidrag enligt 20 och 27 § samt de maximala boendeutgifterna enligt 10 §.

De belopp som är bundna till folkpensionsindexet motsvarar det poängtal för folkpensionsindex enligt vilket beloppet av de folkpensioner som betalades ut i januari 2010 har beräknats.

Betänkande MiUB 15/2017 rd

De ovan nämnda maximala boendeutgifter som avses i 10 § ska dock justeras kalenderårsvis från ingången av året i enlighet med förändringen i levnadskostnadsindex (oktober 1951=100). De i 10 § angivna beloppen av de maximala boendeutgifterna motsvarar poängtalet för levnadskostnadsindexet (1951:10=100) för oktober 2016. Den årliga förändringen beräknas enligt poängtalet för levnadskostnadsindexet för oktober innevarande år och för oktober föregående år. De maximala boendeutgifterna justeras första gången vid ingången av 2019 i enlighet med förändringen i levnadskostnadsindex.

De justerade maximala boendeutgifterna och övriga penningbelopp tillämpas på bidrag som beviljas eller justeras vid ingången av det följande året eller därefter.

Denna lag träder i kraft den 20 och den tillämpas på bidrag som har beviljas eller justeras från den dagen eller från en senare tidpunkt.

Helsingfors 1.12.2017

I den avgörande behandlingen deltog

ordförande Satu Hassi gröna
vice ordförande Silvia Modig vänst
medlem Petri Honkonen cent
medlem Susanna Huovinen sd
medlem Olli Immonen saf
medlem Pauli Kiuru saml
medlem Hanna Kosonen cent
medlem Rami Lehto saf
medlem Eeva-Maria Maijala cent
medlem Riitta Myller sd
medlem Martti Mölsä blå
medlem Katja Taimela sd
medlem Ari Torniainen cent
medlem Mirja Vehkaperä cent
ersättare Hannu Hoskonen cent.

Sekreterare var

utskottsråd Marja Ekroos.

Betänkande MiUB 15/2017 rd

Reservation 1

Motivering

Regeringen föreslår ändringar i lagen om allmänt bostadsbidrag. I propositionen binds dessutom de maximala boendeutgifterna till levnadskostnadsindex i stället för till hyresindex. De maximala boendeutgifterna höjs vid ingången av 2019 i enlighet med förändringen i levnadskostnadsindex, så under 2018 ska fortfarande de maximala boendeutgifterna för 2017 tillämpas. Ytterligare föreslås preciserande bestämmelser om justeringen av bostadsbidraget vid förändringar i inkomsterna. Propositionen hänför sig till budgetpropositionen för 2018 och avses bli behandlad i samband med den.

För det första anser vår utskottsgrupp att boendekostnaderna inte får vara ett hinder för exempelvis arbete eller flyttning efter arbete. Vi finner det också viktigt att i fortsättningen i stor skala säkerställa att boendekostnaderna för såväl hyres- som ägarboende liksom också för andra eventuella specialgrupper förblir skäligen.

Å andra sidan anser vi också att regeringens nu aktuella åtgärder således inte heller motsvarar vår utskottsgrupps uppfattning om gott boende till skäligt pris – i synnerhet då det allmänna bostadsbidraget redan har skurits ner under de två tidigare åren. När ekvationen ytterligare utökas med den allmänna ökningen av boendeutgifterna och procentuella höjningar av hyror särskilt inom den fritt finansierade sektorn anser vår utskottsgrupp att den allmänna utvecklingstrenden är negativ.

Dessutom måste det konstateras att som ett gott dåligt exempel på regeringens agerande i sammanhanget tjänar uttryckligen att de maximala boendeutgifterna binds till levnadskostnadsindexet i stället för till hyresindexet. Även denna åtgärd av regeringen bidrar till att försvaga och samtidigt påverka negativt i det stora hela stödet för alla personer som får bostadsbidrag på lång sikt. Det handlar om en samhällsutveckling som Sannfinländarna inte heller kan vara med om att stödja.

Slutligen vill vi påminna om att många personer som bor på hyra inte ens har faktiska möjligheter att flytta till förmånligare hyresbostäder när sådana inte ens står till buds, åtminstone inte här i huvudstadsregionen.

Förslag

Vi föreslår

att riksdagen förkastar lagförslaget.

Betänkande MiUB 15/2017 rd

Helsingfors 1.12.2017

Olli Immonen saf

Rami Lehto saf

Betänkande MiUB 15/2017 rd

Reservation 2

Motivering

Propositionen RP 161/2017 rd med förslag till ändring av lagen om allmänt bostadsbidrag är i praktiken en nedskärning av bostadsbidraget. I sin föreslagna form försvagar lagändringen nivån på det allmänna bostadsbidraget och försvårar därmed situationen för de medborgare som redan nu är mest utsatta.

Enligt propositionen ska de maximala boendeutgifterna för allmänt bostadsbidrag i stället för till hyresindexet bindas till levnadskostnadsindexet, och för nästa år ska de maximala boendeutgifterna frysas till innevarande års nivå. Propositionen motiveras med att bindningen av de maximala boendeutgifterna till hyresindex på lång sikt upprätthåller en spiral där höjningar i hyresnivån och höjningar i bidragsnivån stegrar varandra. Men motiveringen är mycket tvivelaktig av orsaker som det också hänvisas till i utskottets betänkande.

Det finns inga belägg på att nivån på bostadsbidraget direkt skulle påverka hyresnivån. Bland annat forskare vid FPA och Statens ekonomiska forskningscentral har kommit fram till att skillnader i bostadsbidrag inte har återverkningar på hyrorna. Ett exempel är en undersökning av forskningsdirektör Essi Eerola och specialforskare Teemu Lyytikäinen: VATT, Asumistuki vaikuttaa vuokriin luultua vähemmän.

Konsekvenserna för stödtagarna är däremot tveklösa. Ändringen förvärrar ojämlikhetsutvecklingen genom att försvaga försörjningen för de befolkningsgrupper vars ekonomiska situation är allra mest sårbar. Försämringen förvärras dessutom med tiden om boendeutgifterna ökar kraftigare än levnadskostnadsindexet.

Exempelvis i september 2017 översteg cirka 72 procent av bidragstagarna de maximala boendeutgifterna som godkänns i det allmänna bostadsbidraget, och i genomsnitt överskreds utgifterna med cirka 148 euro. Frysningen av de maximala boendeutgifterna nästa år ökar antalet hushåll som överskrider de maximala boendeutgifterna till i genomsnitt 76 procent av hushållen, och den genomsnittliga överskridningen stiger till 160 euro. De genomsnittliga överskridningarna stiger i Helsingfors från 196 till 208 euro, i huvudstadsregionen från 194 till 210 euro, i andra stora städer från 137 till 149 euro och i det övriga landet från 122 till 132 euro. Bindningen av de maximala boendeutgifterna till levnadskostnadsindexet i stället för till hyresindexet från och med ingången av 2019 ökar ytterligare antalet hushåll som överskrider de maximala boendeutgifterna eftersom levnadskostnadsindexet endast till en viss del följer utvecklingen av hyresnivån. Risker är att allt fler av de som får allmänt bostadsbidrag genom den fortgående försämringen drivs till långvarigt behov av utkomststöd.

Regeringens förslag till nedskärningar är fel medicin för att dämpa stegringen av boendekostnaderna. Ett av de vanligaste problemen med det allmänna bostadsbidraget är att den godtagbara hyresnivån är så låg i jämförelse med marknadshyrorna. Lösningen kan inte vara att försämra bostadsbidraget, vilket för allt fler människor leder till att självriskandelen växer och bostadsbidraget ersätts med utkomststöd. Utkomststödet är avsett som ett stöd i sista hand, men nu driver re-

Betänkande MiUB 15/2017 rd

geringen genom att skära i bostadsbidraget människor till att ta till utkomststödet. Det ger inga besparingar, bara extra kostnader.

Vi ser det som viktigt att dämpa ökningen av boendeutkostnaderna, men det är fel att försöka nå det målet genom att försvaga den dagliga försörjningen för de som får bostadsbidrag. En samhällspolitiskt mer hållbar lösning är att ha en god nivå på primära förmåner och att ha tillgång till bostäder, med tonvikt på att stödja byggandet av bostäder till skäliga priser.

Paradoxalt nog finns det tydligt inskrivet i propositionen orsakerna till att propositionen bör förkastas. Det konstateras i propositionen att stödsystemet och bostadspolitiken ska analyseras och utvecklas på ett övergripande sätt för att garantera en skälig boendenivå för låginkomsttagare. Också grundlagsutskottet har i sitt utlåtande betonat vikten av att det görs en samlad granskning av bostadsbidragssystemet och av en ändamålsenlig lagberedning som grundar sig på den information granskningen ger.

Nu gör man tvärtom. Stöden försämras som om man lade pussel, utan konsekvensbedömning i fråga om inkomstfördelning, stödsystem eller bostadspolitik.

Vi anser följaktligen att propositionen bör förkastas.

Förslag

Vi föreslår

att riksdagen förkastar lagförslaget.

Helsingfors 1.12.2017

Susanna Huovinen sd
Riitta Myller sd
Katja Taimela sd
Silvia Modig vänst
Satu Hassi gröna